

14.10.2026

Asia: Lausuntopyyntö, Vitsakankaan tuulivoimaosayleiskaava

Tervolan kunta
tervolan.kunta@tervola.fi

Lausunto

1 Johdanto

Myrsky Energia Oy suunnittelee 11 voimalan tuulivoimahanketta Tervolan kunnan alueelle Vitsakankaalle. Kaava-alueen pinta-ala on n. 2000 ha. Kaava-alueen ulkopuolinen sähkönsiirtoreitti ei kuulu kaava-alueeseen.

2 Lausunto

Pyydettyä lausuntonaan Luonnonvarakeskus (Luke) esittää seuraavan.

Lausunnossaan Luke keskittyy Metsästyslaissa (28.6.1993/615) 5 § (13.7.2018/555) lueteltuihin riistalajeihin.

Selostuksessa arvioidaan, että Vitsakankaan osayleiskaavan luontovaikutukset kohdistuvat pääosin rakentamisalueille ja niiden välittömään lähiympäristöön. Hankealue on suurelta osin metsätalouskäytössä olevaa, voimakkaasti käsiteltyä metsä- ja turvekangasympäristöä, eikä alueella esiinny laajasti merkittäviä luontotyyppi- tai kasvillisuusarvoja. Luonnon monimuotoisuuden kannalta keskeiset kohteet Pöytämaan vanhanmetsän alue, Kummunjärven ympäristö sekä Kaakkurilammen ja sen ympäristön luonnontilaisemmat suoalueet, on tunnistettu ja rajattu rakentamisen ulkopuolelle. Natura-arvioinnin perusteella hanke ei aiheuta merkittävää heikennystä Suuripään Natura-alueen suojeluperusteille.

Linnustoon voidaan arvioida kohdistuvan merkittäviä vaikutuksia. Alueella on todettu arvokasta pesimälinnustoa, mukaan lukien useita pöllölajien reviirejä, sekä yhteyksiä Suuripään Natura-alueen, Suuripää–Joutsijärven FINIBA-alueen ja Kummunjärven MAALI-alueen linnustoon. Kaavaselostuksessa vaikutukset näihin linnustollisesti arvokkaisiin alueisiin on arvioitu kohtalaisen kielteisiksi erityisesti häiriö-, este- ja törmäysvaikutusten vuoksi. Merkittävimmät linnustovaikutukset kohdistuvat alueen kautta liikkuvaan linnustoon sekä hankealueen eteläosan pöllöreviireihin sekä metson soidinpaikkaan. Yksittäisten voimaloiden sijoittelussa voimala 2 sijoittuu uhanalaisen varpuspöllön reviirille, mikä ei ole suotavaa. Pöllöjen on todettu olevan häiriövaikutuksille herkkiä.

Erityistä huomiota tulee kiinnittää kurkeen, joka kuuluu Suuripään Natura-alueen sekä Suuripää–Joutsijärvi FINIBA-alueen keskeisiin lajeihin ja jonka päivittäiset ruokailu- ja siirtymislennot voivat ulottua hankealueelle. Tuulivoimalat aiheuttavat linnustolle häiriö-, este- ja törmäysvaikutuksia, minkä vuoksi vaikutukset Suuripään Natura-alueeseen, FINIBA-alueeseen ja Kummunjärven MAALI-alueeseen on arvioitu kohtalaisen kielteisiksi. Kurkien osalta merkittävin vaikutusmekanismi liittyy lentoreittien muuttumiseen sekä törmäysriskin kasvuun. Vaikutuksia on pyritty vähentämään voimaloiden sijoittelulla siten, että tuulivoima-alueen keskelle jää avoin lentokäytävä, jonka kautta kurjet voivat lentää Suuripään alueen ja Kemijoen väliä.

Vaikka yksittäisen hankkeen vaikutuksia on lievennetty suunnitteluratkaisulla, kurkien kannalta keskeistä on tarkastella hanketta osana laajempaa alueellista tuulivoimarakentamista. Useiden hankkeiden yhteisvaikutuksena lentoreittien estevaikutus ja törmäysriski voivat kasvaa, mikäli muuttolinnut joutuvat käyttämään aiempaa kapeampia tai pidempiä kulkureittejä. Tämän vuoksi kurkien muuton sekä alueen kautta tapahtuvan paikallisen liikehdinnän seurantaan myös hankkeen toteuttamisen jälkeen voidaan pitää perusteltuna. Kaavaratkaisun vaikutukset kurkiin eivät muodostu sellaisiksi, että ne vaarantaisivat lajin suojelun tasoa, mutta vaikutukset ovat paikallisesti havaittavia.

Selostuksessa tuodaan esille, että metso on kaava-alueen yleisin kan lintulaji, ja maastaselvitysten tulosten perusteella kaava-alueen metsotiheys on Kemi-Tornion seudun alueellista keskiarvoa korkeampi. Selostuksessa arvioidaan metsoihin kohdistuvan kohtalaisia kielteisiä vaikutuksia. Havaittujen teeren soitimien ja lähimpien voimaloiden etäisyydet ovat pienimmillään n. 100 m. Luke näkee, että metsäkanalintujen huomioiminen lievennysratkaisujen osalta jää hankkeessa puutteelliseksi. On myös hyvä huomioida, että tehdyt metsähakkuut ovat tämän kaavaratkaisun lisänä tulevia elinympäristöjä heikentäviä ja pirstovia vaikutuksia.

Yhteisvaikutusten osalta on tärkeää tarkastella hanketta yhdessä alueen muiden tuulivoima- ja energiainfrastruktuurihankkeiden kanssa ja erityisesti Kotapalon hankkeen kanssa. Linnustoon kohdistuvat este-, häiriö- ja törmäysvaikutukset voivat kumuloitua useiden hankkeiden muodostamassa kokonaisuudessa. Hankealueen supistaminen koskemaan vain pohjoista aluetta laajentaisi kurkien käyttämää käytävää näiden kahden hankealueen välillä. Vaikka yksittäisen hankkeen vaikutukset on arvioitu pääosin hallittaviksi, tulee yhteisvaikutusten seurannassa kiinnittää erityistä huomiota Natura-alueisiin liittyvien lintulajien liikkumiseen, muuttoreitteihin sekä metsäkanalintujen, petolintujen ja pöllöjen elinympäristöjen säilymiseen.

Poronhoidollisesti Vitsakankaan tuulivoimahankkeen yleiskaava-alue sijaitsee Narkauksen paliskunnan lounaiskulmassa. Kaava-alue on kaavaselostuksessa määritelty poronhoidossa pääasiassa syys- ja talvilaidunalueeksi. Alueen kaakkoiskulmassa on myös kevät-, kesä- ja jäkälälaidunalueita. Kaava-alueen itäreunassa on Narkauksen paliskunnan siirtoaita-alue. Olemassa oleva voimajohto, johon hanke liitetään, sijoittuu osittain Narkauksen paliskunnan lounaiskulmaan. Narkauksen paliskuntaan ja sen lähialueille (alle 35 km päässä) on suunnitteilla tai tuotannossa 21 tuulivoimapuistoa. Neljää näistä tuulivoimapuistoista suunnitellaan Narkauksen paliskunnan alueelle. Lisäksi paliskunnan rajalle on suunnitteilla Suhangon kaivos, jonka suunniteltu purkuputki sijoittuu lähes kokonaan Narkauksen paliskunnan alueelle. Myös malminetsintää on menossa useilla alueilla paliskunnassa.

Vitsakankaan kaavaselostuksen ehdotuksessa on referoitu poronhoitoon kohdistuvien vaikutusten osalta hankkeen vaikutuksista tehtyä YVA-selostusta. Kyseisessä selostuksessa poronhoidolle aiheutuvat suorat ja välilliset laidunmenetykset sekä poronhoitoon muutoin kohdistuvat haitat ja häiriöt on arvioitu kokonaisuudessaan pieniksi. Tämä arvio perustuu pääosin siihen, että hankealue sijoittuu sellaiselle syys- ja talvilaidunalueelle, jonka merkitys poronhoidolle arvioidaan paliskunnan poronhoidolle vähäiseksi.

Tehtyä arviota perustellaan myös sillä, että alueen läpi ei kulje porojen vuodenaikaisia laidunkiertoja, eikä varsinaisella suunnittelualueella sijaitse erotusaitoja ja muita poronhoidon rakennelmia. Suunniteltujen ja toiminnassa olevien hankkeiden yhteisvaikutuksista on todettu ainoastaan se, että toteutuessaan ne voivat vähentää huomattavasti enemmän poronhoidolle soveltuvia alueita kuin Vitsakankaan kaava-alue.

Luke tuo esiin, että poronhoitoon kohdistuvista vaikutuksista tehdyssä YVA-arvioinnissa ja siten myös kaavaselostuksessa Vitsakankaan tuulivoimalan mahdolliset vaikutukset porojen laidunten käyttöön ja laidunkiertoon on arvioitu puutteellisesti. Tämä johtuu mm. siitä, että tehdyssä arvioinnissa voimaloiden ympärille on laskettu ainoastaan 0,5 km:n etäisyydelle menetetyt laidunalueet, kun taas tuulivoimaloiden aiheuttamia mahdollisia muita välttämisyöhykkeitä ei ole arvioitu ollenkaan ja niiden huomiotta jättämistä on perusteltu varsin ylimalkaisesti. Myös arvio siitä, että hanke ei vaikuta porojen vuodenaikaisiin laidunkiertoihin, jää osin puutteellisesti kuvatuksi ja perustelluksi.

Luke huomauttaa myös, että arvioinnissa ei käy selville, ovatko karttatiedot Narkauksen paliskunnan vuodenaikaisista laitumista, porojen laidunkierrosta ja poronhoidon rakennelmista päivitetty paliskunnan kanssa käydyissä neuvotteluissa. Tehdyt laskelmat ja vaikutusarviot perustuvat sekä YVA-selostuksessa että käsillä olevassa kaavaselostuksessa kuitenkin pääosin näihin karttatietoihin. Tästä huolimatta kyseiset karttatiedot on esitetty varsin epäselvästi jo YVA-selostuksessa ja ne puuttuvat kaavaselostuksesta. Tämän vuoksi Luke katsoo, että arvioinneissa esitetyt ja käytetyt karttatiedot sekä niihin perustuvat vaikutusarviot tulee vielä käydä läpi Narkauksen paliskunnan kanssa. Arvioissa ei myöskään käy selville, vaikuttaako hanke vieressä sijaitsevien Isosydänmaan tai Palojärven paliskuntien poronhoitoon. Luke tuo kuitenkin esiin, että paliskuntien välillä ei ole esteaitoja ja siksi voi olla mahdollista, että hankealue on myös jossain määrin yhteiskäytössä paliskuntien kesken. Luke katsoo myös, että hankkeen yhteisvaikutukset muiden tuulipuisto- ja maankäyttöhankkeiden kanssa on esitetty puutteellisesti. Niistä ei ole esitetty YVA-selostuksessa tai kaavaselostuksessa mitään karttaesitystä tai laskelmaa, josta kävisi selville, miten eri hankkeet sijoittuvat Vitsakankaan tuulivoimahankkeeseen, paliskunnan vuodenaikaisiin laitumiin ja porojen laidunkiertoon nähden.

3 Lausunnon tiivistelmä

Luonnonvarakeskus (Luke) näkee, että linnustovaikutusten lieventäminen, seuranta ja yhteisvaikutusten tarkastelu myös hankkeen toteutusvaiheessa ovat erittäin perusteltuja ja, että näiden osalta kaavassa on puutteita. Poronhoidollisesti Vitsakankaan tuulivoimahankkeen yleiskaava-alue sijaitsee Narkauksen paliskunnan lounaiskulmassa. Hankkeen yleiskaavan selostuksessa on referoitu poronhoitoon kohdistuvien vaikutusten osalta hankkeesta tehtyä YVA-selostusta. Kyseisessä vaikutusarvioinnissa hankkeesta poronhoidolle aiheutuvat suorat ja välilliset laidunmenetykset sekä poronhoitoon muutoin kohdistuvat haitat ja häiriöt on arvioitu pieniksi. Luke kuitenkin katsoo, että tehdyssä YVA-selostuksessa ja siten myös kaavaselostuksessa Vitsakankaan tuulivoimalan mahdolliset vaikutukset porojen laidunten käyttöön ja laidunkiertoon on arvioitu puutteellisesti. Arvioinnissa ei myöskään käy selville, ovatko karttatiedot paliskunnan vuodenaikaisista laitumista, porojen laidunkierrosta ja poronhoidon rakennelmista päivitetty arviointeja varten.

14.10.2026

LUKE/3045/00.04.05/2026

Tämän vuoksi Luke katsoo, että nämä karttatiedot sekä niihin perustuvat vaikutusarviot tulee vielä käydä läpi Narkauksen paliskunnan kanssa. Myös yhteisvaikutusten arvioinnin osalta Luke katsoo, että ne on kuvattu ja esitetty puutteellisesti sekä hankkeen YVA-selostuksessa että myös kaavaselostuksessa.

Nina Peuhkuri

Operatiivinen päällikkö, johtava tutkija

Hyväksytty Luken prosessinhallintajärjestelmässä 14.10.2026 klo 16:18:17.

Lausunnon valmistelija(t):

Saara Kattainen

Esa Huhta, Jouko Kumpula

Liitteet:

Tiedoksi: